

La Bulteneto

Numero 36 Jaro 2019

DULINGVA MAGAZINO ELDONATA EN VIENO

OSKAR KOKOSCHKA

EKSPRESIONISTO, MIGRANTO, EŬROPANO

Ekspozicio en Leopold-Muzeo ĝis la 8a de julio 2019

La Bulteneto

Numero 36 • Jaro 2019

Redaktejo - eldonejo - presejo:

Rudolfnergasse 8/11, 1190 Vieno, Aŭstrio, Eŭropa Unio.

esperanto@chello.at

Papero: Mondi Color Copy 120 g m⁻²

Unverkäufliche, private Ausgabe – Nevendebla, privata eldono

Titolbildo:

La kuratorino de la Kokoschka-ekspozicio

Heike Eipeldauer

dum gazetara konferenco la 5an de aprilo 2019

antaŭ pentraĵo de Kokoschka el la jaro 1912/13,

kiu montras Kokoschka kaj lian amatinon Alma Mahler.

Fotita de Walter Klag.

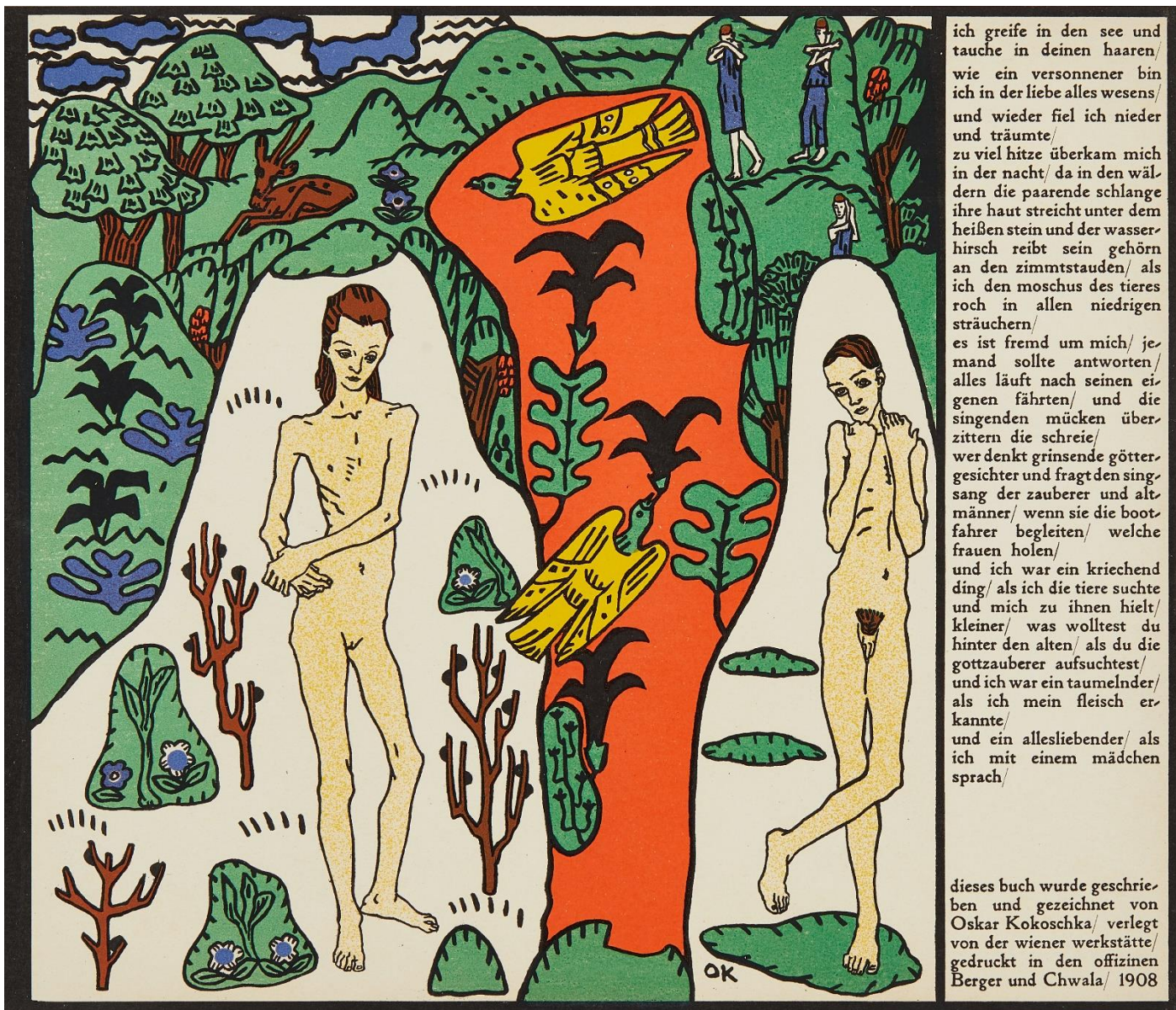
Pliaj informoj: www.leopoldmuseum.org

OK 1909

WENZEL WEIS 1858–1929 Oskar Kokoschka mit kahlrasiertem Kopf, Wien 1909 ©
Universität für angewandte Kunst Wien, Kunstsammlung und Archiv, Oskar Kokoschka
Zentrum Foto: Universität für angewandte Kunst Wien, Oskar Kokoschka Zentrum ©
Fondation Oskar Kokoschka/Bildrecht Wien, 2019

ich greife in den see und
 tauche in deinen haaren/
 wie ein versonnener bin
 ich in der liebe alles wesens/
 und wieder fiel ich nieder
 und träumte/
 zu viel hitze überkam mich
 in der nacht/ da in den wäl-
 dern die paarende schlange
 ihre haut streicht unter dem
 heißen stein und der wasser-
 hirsch reibt sein gehörn
 an den zimmtstauden/ als
 ich den moschus des tieres
 roch in allen niedrigen
 sträuchern/
 es ist fremd um mich/ je-
 mand sollte antworten/
 alles läuft nach seinen ei-
 genen fährten/ und die
 singenden mücken über-
 zittern die schreie/
 wer denkt grinsende götter-
 gesichter und fragt den sing-
 sang der zauberer und alt-
 männer/ wenn sie die boot-
 fahrer begleiten/ welche
 frauen holen/
 und ich war ein kriechend
 ding/ als ich die tiere suchte
 und mich zu ihnen hielt/
 kleiner/ was wolltest du
 hinter den alten/ als du die
 gottzauberer aufsuchtest/
 und ich war ein taumelnder/
 als ich mein fleisch er-
 kannte/
 und ein allesliebender/ als
 ich mit einem mädchen
 sprach/

dieses buch wurde geschrie-
 ben und gezeichnet von
 Oskar Kokoschka/ verlegt
 von der wiener werkstätte/
 gedruckt in den officinen
 Berger und Chwala/ 1908

OSKAR KOKOSCHKA, Das Mädchen Li und ich.

La knabino Li kaj mi.

Blatt 8 aus „Die träumenden Knaben“, 1907/08.

Oka folio el „La songantaj knaboj“, 1907/08.

© Leopold Museum, Wien Foto: Leopold Museum, Wien/Manfred Thumberger ©
 Fondation Oskar Kokoschka/Bildrecht Wien, 2019

OSKAR KOKOSCHKA 1908.

Mädchenhalbakt mit nach vorne gebeugtem Oberkörper.

Duon-nudaĵo knabina, torako antaŭen klinita.

© Leopold Museum, Wien Foto: Leopold Museum, Wien/Manfred Thumberger.

© Fondation Oskar Kokoschka/Bildrecht Wien, 2019.

OSKAR KOKOSCHKA 1922.

Selbstbildnis an der Staffelei.

Memporetro ê pentrista stablo.

© Leopold Privatsammlung Foto: Leopold Museum, Wien/Manfred Thumberger.

© Fondation Oskar Kokoschka/Bildrecht Wien, 2019.

VIVO KAJ VERKARO DE OK

Oskar Kokoschka [kókoŝka], mallonge OK, naskiĝis la unuan de marto 1886 en Pöchlarn [peĥlarn], 100 km okcidente de Vieno. 1896-1904 li lernis en reallernejo, poste li studis en faklernejo por pentrado. Jam 1908 li ekspoziciis kelkajn el siaj verkoj kaj konatiĝis kun Adolf Loos [los], kiu iĝis lia meceno. OK pentris grandan nombron da portretoj, kiujn multaj el la portretitoj ne transprenis. Loos aĉetis tiujn pentraĵojn kaj tiel iĝis financa subtenanto de OK kaj samtempe ekhavis grandan kolekton da OK-bildoj.

En la kabaredo „Fledermaus" (Vesperto) en Vieno sursceniĝis kelkaj dramoj de OK, en Berlino aliaj. 1912-1914 OK estis la intima amiko de Alma Mahler-Werfel.

1914 eksplodis la Unua Mondmilito. OK servis kiel libervolulo kaj grave vundiĝis 1915. 1920 li revenis al Vieno kaj aĉetis domon en la 16a distrikto, kie li restadis nur malofte.

En la 1920aj jaroj li vivis en Dresdeno kaj Parizo. Vojaĝoj tra Nordafriko, okcidenta Azio kaj Eŭropo inspiris lin pentri pejzaĝojn. Liaj ekspresionismaj bildoj rikoltis ofte akran kritikon. 1924 okazis eĉ tranĉila atako kontraŭ unu el liaj bildoj. Pro ekonomiaj kialoj OK

translokiĝis al Prago, kie vivis lia fratino. 1935 li iĝis ĉeĥoslovaka ŝtatano. En Prago estiĝis 16 urbaj vidaĵoj. En tiu periodo konfiskiĝis en la Germana Regno 417 el liaj verkoj, kiujn oni tiam nomis „senartaj“.

1936 OK vizitis la Mondan Pacan Kongreson en Bruselo, kie oni subtenis pacan, unuigitan Eŭropon. OK subtenis la emancipiĝon de la virinoj. Post la elmigrado al Londono, kie vivis multaj elmigrintaj artistoj, OK fondis 1939 „Freier Deutscher Kulturbund“ (Libera Germana Kultura Ligo). 1941 OK edziĝis, kaj iĝis brita ŝtatano en la jaro 1947. En la sama jaro li vizitis Vienon, kie multaj politikistoj ne sukcesis konvinki lin daŭre resti en Aŭstrio. OK preferis vivi en Svisio ekde 1953. Tie, en Villeneuve [vilnóv], li konstruigis por si domon ĉe la Ĝeneva Lago. Tiun lokon li elektis, ĉar en tiu regiono vivis multaj riĉuloj, kiuj mendis portretojn kaj aliajn pentraĵojn. Tamen okazis granda ekspozicio en Vieno, en Künstlerhaus (Artista Domo). 1960-1962 li pentris scenejajn bildojn por Burgtheater (Kortega Teatro) en Vieno kaj konceptis kostumojn por la Operejo en Vieno. 1975 li iĝis aŭstra ŝtatano post iniciativo de la tiam reganta ĉefministro Kreisky [krajski].

La 22an de februaro 1980 OK mortis en Montreux [motró], Svisio.

Walter kaj Renate Klag

Vieno, 1a distrikto. Fotoj: Walter Klag 2019

La renaskiĝo de Steloj

Antaŭ kvin jaroj kaj duono, dum FESTO 2012 en Métabief, Alexandre 'Aleĉjo' Raymond venis al mi kun freneza sed interesa ideo: eldoni Esperanto-monon. Tiutempe FESTO multe inovaciis, ĝi eldonis proprajn tasojn, ĉemizojn kaj pli. Dum la renkontiĝo grupo de homoj ĉirkaŭ tablo diskutis kiel aspektu la moneroj, kiom ili valoru kaj kiel ili funkciu.

Post la somero Aleĉjo kontaktis kun presejo de plastaj moneroj por taksu, kiom realigebla estas la ideo. La plano fine aspektis jena:

- Estu moneroj de 1, 3 kaj 10 steloj. Tio ebligas rapidan pagadon de diversaj eblaj monsumoj.
- La moneroj estu malsamkoloraj kaj malsamgrandaj, por ebligi facilan kaj rapidan uzon.
- La koloroj estu ruĝa, flava kaj verda, kaj la simboloj gufo, papago kaj krokodilo.
- La valoro de unu stelo egalu al la plej malgranda kutima elspezo en trinkejo aŭ gufujo, do unu taso da teo aŭ unu glaso da kolao.

La finaj desegnoj estis senditaj kaj 3000 moneroj estis presitaj en oktobro 2012. Bonŝance en la fino de oktobro okazis malgranda renkontiĝo, kiun mi kunorganizis: Klaĉ-Kunveno Post-Somera en Nederlando. Ĝi estis perfekta por testi la novan monosistemon. La publiko ŝatis la monerojn, kaj sukcesis adaptiĝi al ĝia uzado. Post KKPS la Itala Esperanto-Junularo iĝis kuninvestanto de la projekto.

La originala valoro estis difinita kiel 4,2 steloj en unu eŭro. Poste la valoro estas ligita al la inflacie kompensitaj valoroj de eŭro, realo kaj zloto kun pezaj de 76%, 20% kaj 4%. Do same kiel la antaŭa stelo, tiu ĉi stelo teorie tenos sian valoron. Ekde 2012 ĝis 2017 la valoro de unu eŭro en steloj variis inter 4,040 kaj 4,581.

La steloj estas ĉefe uzataj en trinkejo de junularaj Esperanto-renkontiĝoj. Ili estas valida pagilo en KKPS 2012-2017, IJF 2013-2017, JES 2012 kaj 2017, SES kaj FESTO 2013 kaj IJK 2015. Krome ili uziĝis en kelkaj trajnkaravanoj kaj eblas mendi ilin poŝte ĉe Aleĉjo aŭ Roĉjo. Daŭre uziĝas steloj dum ĉiu IJF (paske) kaj KKPS (aŭtune). Krome ili uziĝos dum la IJK 2020 en Nederlando.

La avantaĝoj de steloj en trinkejo estas la facila uzo, la malalta pezo relative al metalaj moneroj, kaj la fiero havi specialan Esperanto-monon. La ĉefa malavantaĝo estas la bezono interŝanĝi alian monon kontraŭ steloj en la komenco de la renkontiĝo.

La kvanto presita en 2012 devus sufiĉi por uzo en eĉ la plej grandaj junularaj renkontiĝoj. Se ilia uzo aŭ kolektado ekster la junulara movado ankaŭ kreskos, tiam dua presado estos pripensinda.

Rogier 'Roĉjo' Huurman

Bildoj: <https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Stelo>

Bonvolu mendi la plastajn Stelojn ĉe rogier.huurman@gmail.com

La arĝenta speciala monero 100 Steloj 2018

La kialo

La Esperanto-kulturo havas ne nur proprajn lingvon, literaturon, historion kaj muzikon, sed ankaŭ propran monon – almenaŭ simbolan: lam la Spesmilon, nun la Stelon. Aktuale uziĝas Stelo-moneroj dum junularaj Esperanto-kongresoj.

Tia monero estas facile montrebla simbolo de la viveco de la Esperanto-lingvo. Monero aŭ medalo estas malmultekoste produktebla, facile transportebla kaj daŭripova.

Klarigoj

La medalo en la formo de 100-Stela monero aperis okaze de la 150a naskiĝdatreveno de René de Saussure la 17an de marto 2018. Li estis la inventinto de la universala mono.

Limigita eldonkvanto: 1000. Ne okazos posta repregado.

Maso: 1 unco da arĝento 999/1000 (31,1 gramoj).

Oficiala atesto senkosta.

Pro la leĝa situacio en Aŭstrio la arĝentostampo estas 925.

Diametro: 37 mm. Surfaco: brila PP.

Liverado en originala plasta kapsulo de Münze Österreich AG (Moner-farejo Aŭstria AK).

Eldonisto: Mag. Walter Klag, Vieno, Aŭstrio, Eŭropa Unio, esperanto@chello.at.

Dezajnistoj: Mag. Walter Klag kaj Mag. Helmut Andexlinger, la ĉefgravuristo de Münze Österreich.

Helmut Andexlinger gvidas ekde 2016 la gravuristan sekcion de Münze Österreich. En la aŭstria urbo Steyr li sukcese trapasis la gravuristan edukadon. Poste li studis komunikado-sciencojn en la Viena Universitato. Unu el liaj plej grandaj sukcesoj estas la dezajno de la 2-Eŭra monero 2012, kiu cirkulas en 17 landoj – li gajnis en konkurso kontraŭ 800 aliaj partumantoj.

Produktisto:

Münze Österreich AG, Wien 3., Am Heumarkt 1, muenzeoesterreich.at.

Münze Österreich AG estas 100%-a filia kompanio de Aŭstria Nacia Banko.

Prezo 49 € plus sendokostoj.

Liverado post antaŭpago sur la konton de

Mag. Walter Klag, Rudolfinergasse 8/11, 1190 Wien, Aŭstrio.

Bonvole skribu vian ekzaktan adreson (eventuale ankaŭ la numeron de la loĝejo) al esperanto@chello.at.

Se vi havas demandojn, bonvole skribu al esperanto@chello.at.

Pliaj bildoj: <https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Stelo>

René de Saussure: https://eo.wikipedia.org/wiki/Ren%C3%A9_de_Saussure

Per la aĉeto vi subtenas la eldonon de pliaj moneroj. Ankaŭ donacoj bonvenas.

Unu el la dek oraj 25-stelaj moneroj,
numero 7, kiu vendiĝis pere de la aŭkcio.
Verŝajne temas pri la lasta ekzemplero de tiu raraĵo.

Stelaro

Po 30 ekzempleroj de la 100 Steloj liveriĝis de Münze Österreich AG
sur tiaj pletoj.

Esperanto-Numismatika Asocio

Pro la ĝis tiam kompleta manko de tia projekto, en 2013 estis fondita la fakgrupo „Esperanto-Numismatika Asocio” (ENA) kun revuo „Esperanta Numismatiko”, probable la ununura tia fakgrupo en la historio de Esperanto.

La instiga fakto estis la konstato, ke en Esperantujo la propra trezoro je moneroj kaj medaloj estas apenaŭ konata, eĉ ne en la vasta rondo de kolektantoj. Kaj tiuj, kiuj scias, ke vere ekzistas tiaj belaĵoj, supozas, ke ili estas kvante kaj kvalite tute malgravaj. Tial, unu el la ĉefaj celoj de la nova fakgrupo estas montri al la esperantistoj kaj al la cetera mondo, ke esperantaj numismatikaĵoj estas kolektindaj kaj nepre pristudendaj artefaktoj. Kroma celo estas plejeble baldaŭ kompili kaj eldoni katalogon kaj enciklopedian **terminaron**.

La membro-kvanto de ENA kreskis dum nur kvar jaroj ĝis 82 individuaj membroj kaj 18 esperantaj organizaĵoj, bibliotekoj kaj muzeoj, dise en la mondo.

Agrable por ni kaj vi estas sendube, ke la asocio ne havas estraron, do ankaŭ ne kasiston!

Tial oni rajtas **SENPAGE** aliĝi (sufiĉas respondi: „Mi konsentas aliĝi”). Krome la **NUR PERRETA** revuo estas tute **SENKOSTA**! Kaj tio neniam ŝanĝiĝos!

Post aliĝo, vi tuj ricevos perrete ĉiujn jam aperintajn kaj sekve ĉiujn aperontajn numerojn, 4 n-rojn jare.

Nian anoncon vi trovos ankaŭ en la Jarlibro de UEA. Se vi deziras kromajn informojn, ne hezitu kontakti nin tiel: bert.boon@skynet.be

Vi rajtas unue peti provnumeron! Vi decidus poste!

Kun numismataj kaj samideanaj salutoj,

Bert Boon

Iniciatoro de ENA, ĉefredaktoro de „Esperanta Numismatiko”

STELO-TABELO

Nominalo	Materialo	Maso	Dia- metro	Jaro	Eldon- kvanto
1 Stelo	Bronzo	3,4 g	20 mm	1959 ¹	5000
5 Steloj	Latuno	5,0 g	23 mm	1959 ¹	5000
10 Steloj	Cu – Ni	9,0 g	28 mm	1959 ¹	5000
25 Steloj	Cu-Ni 75-25	19 g	37 mm	1965	1000
25 Steloj	Ag 0,900	25 g	37 mm	1965	5000
25 Steloj	Au 0,983	50 g	37 mm	1965	10
1 Stelo	Plasto ruĝa	0,8 g	23 mm	2012	3000
3 Steloj	Plasto flava	0,9 g	25 mm	2012	3000
10 Steloj	Plasto verda	1,3 g	29 mm	2012	3000
100 Steloj	Ag 0,999 ²	31,1 g 1 unco	37 mm	2018 ³	1000
50 Steloj ⁴	Ag 0,999 ²	15,6 g ½ unco	34 mm?		
10 Steloj ⁴ 5 Steloj ⁴ 1 Stelo ⁴	Nordia oro	1 unco ½ unco ⅓ unco	38 mm? 35 mm? 32 mm?		

Nordia oro estas ne oro, sed alojo el
89 % Cu, 5 % Al, 5 % Zn kaj 1 % Sn.

La 10-, 20- kaj 50-eŭrocendaj moneroj konsistas el nordia oro.

Ag = arĝento, Al = aluminio, Au = oro, Cu = kupro, Ni = nikelo, Sn = stano,
Zn = zinko, g = gramo.

Produktado de la plastaj Steloj: Stekelbees, Belgio.

Retpaĝo <http://www.plastic-coins.com>

¹ Pregitaj en la jaro 1960

² La monero konsistas 999/1000 el Ag, sed pro la leĝa situacio en Aŭstrio la Ag-stampo estas 925.

³ Pregita en la jaro 2017

⁴ Projektoj

Internationales Esperanto-Museum

Wien 1., Herrengasse 9

Haltestelle Herrengasse der U3

☎ 0043 1 534 10 730 💻 esperanto@onb.ac.at

Öffnungszeiten: Dienstag bis Sonntag 10 bis 18 h

Donnerstag 10 bis 21 h

Esperantokurse und Führungen auf Anfrage.

Im selben Haus befinden sich auch die

Sammlung für Plansprachen,

die

Musikaliensammlung und das **Globenmuseum**

Unverkäufliche, private Ausgabe – Nevendebla, privata eldono